

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetaik.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Zowel in het zesde nationale actieprogramma, dat in het kader van de Nitraatrichtlijn is opgesteld, als de derogatiebeschikking, die op basis van dit programma door de Europese Commissie is verleend, is vastgesteld dat additionele maatregelen noodzakelijk zijn om een doeltreffende uitvoering en volledige naleving van de regelgeving te bevorderen. In de nota Versterkte Handhavingsstrategie Mest (2018) zijn de maatregelen beschreven. Eén van de maatregelen om de naleving van wet- en regelgeving te verhogen is de inzet van automatisering.

2. Wie zijn betrokken?

De doelgroepen die met de voorgenomen wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm) en de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) te maken krijgen zijn de leveranciers, vervoerders en afnemers van dierlijke meststoffen. Deze doelgroepen werden actief betrokken bij de discussie aan de online dialoogtafels en werd nagegaan hoe het systeem in de praktijk zo goed mogelijk zou kunnen aansluiten op het logistieke proces van mesttransport. Op deze manier is getracht toe te werken naar uitvoerbare regelgeving en een betere naleving van de regels te bevorderen. De voorgenomen wijzigingen in de regelgeving werden besproken in de diverse reguliere overleggen met de vertegenwoordigers van sectorpartijen over de uitvoering van de regelgeving. De opbrengsten uit de internetconsultatie van het Ubm, en de uitkomsten uit de dialoogtafels tussen het bedrijfsleven en de overheid en de gewisselde informatie uit de reguliere overleggen tussen het bedrijfsleven en de overheid zijn betrokken bij de uitwerking van de Urm.

3. Wat is het probleem?

Niet naleving van de regelgeving voortransporten leidt tot het niet juist kunnen verantwoorden van de aan- en afvoer van mest tussen de bedrijven. De toezichthouders hebben aanwijzingen dat de regelgeving voor transport onvoldoende wordt nageleefd en tevens niet goed handhaafbaar is waardoor de meststoffenverantwoording niet altijd op orde is. Zij pleiten voor aanpassing en aanscherping van de regels om tot een betere naleving te komen en effectiever te kunnen handhaven. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er strengere voorschriften door de Europese Commissie zijn opgenomen in de derogatiebeschikking 2020-2021: een systeem van digitale verantwoording van mesttransporten dient op 1 januari 2021 te zijn ingevoerd. Om dit systeem op 1 januari 2021 in werking te laten treden zijn wijzigingen van het Ubm en de Urm noodzakelijk.

4. Wat is het doel?

Een digitaal systeem, waarmee gegevens over de stappen in het mesttransport door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden ingewonnen en waarvan bij al het vervoer van dierlijke meststoffen gebruik gemaakt dient te worden.

Hiermee wordt bereikt dat er in het systeem elektronisch, actuele, volledige en betrouwbare gegevens vooraf en tijdens het transport ontvangen en geregistreerd worden in plaats van het vroegere systeem waarin de gegevens op papier werden bijgehouden en pas tot 30 dagen na het uitgevoerde transport ingediend moesten worden.

De digitale gegevens die onverwijld binnenkomen worden vastgelegd. Dit is van belang om te kunnen beoordelen of een bedrijf de gebruiksnormen en de mestverwerkingsplicht heeft nageleefd en aan de verantwoordingsplicht heeft voldaan. Ook bij het oordeel of een bedrijf zich heeft geconformeerd aan de regels die in het kader van de verantwoorde groei melkveehouderij zijn gesteld speelt de mate waarin de verantwoording van mesttransport heeft plaatsgevonden een rol.

De gegevens komen binnen via meerdere meldingen tijdens een transport, dit zijn: vooraanmelding, startmelding, laad- en losmeldingen, weegmelding. De bevestiging van de levering door de leverancier en ontvangst van de meststoffen door de afnemer zijn tevens vereist. Ook de transporten bij specifieke situaties moeten digitaal gemeld worden, waardoor de Minister ook over deze transporten, tijdig en betrouwbare informatie krijgt. Bij deze transporten kunnen afwijkende eisen gesteld worden over de door te geven meldingen.

Toezichthouders ontvangen tijdig informatie vooraf en gedurende het transport dat plaatsvindt tussen de leverancier en de afnemer en waarin ook de vervoerder een belangrijke rol heeft.

Controles vooraf op de doorgegeven meldingen en effectievere controles tijdens en na de daadwerkelijke transporten door de toezichthouders zijn hierdoor mogelijk. Geautomatiseerde controles zien toe op de gegevens die

ter verantwoording en registratie ingezonden worden door ondernemers. Onvolkomenheden die zich tijdens het transport voorgedaan hebben zullen dan ook sneller door de toezichthouders worden opgemerkt en kunnen een aanleiding zijn voor verdere administratieve controles en fysieke inspecties en/of sanctionering.

De ondernemers kunnen met deze voorgenomen wijziging van de Urm kennisnemen van de regels die bij het transport van mest gaan gelden.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Met deze interventie wordt aan het zesde nationale actieprogramma en de derogatiebeschikking 2020-2021 uitvoering gegeven en een betere naleving van de regelgeving beoogd, met als belangrijke doel de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren.

Bij het opstellen van de regels is rekening gehouden met de werkbaarheid in de praktijk. Zo kunnen meldingen aan het systeem doorgegeven worden door een geregistreerde intermediair met geregistreerde apparatuur voor gegevensregistratie op het voertuig en is er de mogelijkheid tot een verzamelmelding rVDM bij transporten waarbij geen geregistreerde intermediair en geen GR-apparatuur op de voertuigen verplicht is. Wanneer een ondernemer meerdere transporten op één dag van dezelfde meststof naar dezelfde afnemer levert, hoeft deze alleen een vooraanmelding, startmelding en melding bij afronding van het transport te doen. Daarna bevestigen leverancier en ontvanger het transport. Deze mogelijkheid zal o.a. toepasbaar zijn bij zogeheten boer-boertransporten waarbij in de praktijk vaak gebruik wordt gemaakt van transportmiddelen die niet over geregistreerde apparatuur voor gegevensregistratie beschikken.

6. Wat is het beste instrument?

Het opnemen in de regelgeving van de verplichting om bij het vervoer van alle meststoffen gebruik te maken van het rVDM systeem van de Minister lijkt het meest effectieve instrument naast de inspanningen van de sector zelf om tot een hogere naleving van regels die gelden bij transport van dierlijke mest en de verantwoordingsplicht van mest te komen. De nieuwe regelgeving biedt mogelijkheden om de handhaving effectiever uit te voeren. Meer informatie over het rVDM is te vinden op www.verantwoordmesttransport.nl.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Deze manier van gegevensverstrekking past bij deze digitale tijd. Voor zowel de ondernemers als voor de overheid houdt het een verbetering in met minder uitvoeringslasten. Een geautomatiseerd systeem is voor ondernemers veel makkelijker dan het steeds handmatig moeten invullen van formulieren, zeker als dat geautomatiseerde systeem goed aansluit op bestaande bedrijfsmanagementsystemen. Veel van deze handelingen die nu als administratieve regeldruk aangemerkt worden, kunnen namelijk ook weer vergaand geautomatiseerd worden. De mogelijkheid is er en naar verwachting zal het bedrijfsleven dit ook doen. Door de handelingen in de eigen bedrijfsprocessen te integreren zal het proces leiden tot een lastenvermindering. Deze toevoeging aan het bedrijfsproces en daarmee transparantie van het vervoersproces kan zelfs tot een meerwaarde voor het bedrijf leiden. De verwachting is dan ook dat dit systeem voor zowel ondernemers als de overheid tot een verbetering leidt met minder lasten. De overheid ontvangt tijdens elke fase van het vervoer, via meldingen actuelere en betrouwbaardere gegevens die overeenstemmen met de actuele omstandigheden en voldoet daarmee aan het zesde nationale actieprogramma en de voorwaarde van de afgegeven derogatiebeschikking 2020-2021.